

Metodika monitoringu druhů přílohy I směrnice o ptácích – ledňáček říční

Autoři: Pavel Čech, Jan Hora

Editor: Jan Havlíček

Verze 2020

Hlavní cíle průzkumu:

- získání aktuálních údajů o rozšíření, početnosti a vývoji populace ledňáčka říčního a dalších vybraných druhů na sledovaném území
- zjištění jeho biotopových nároků
- zjištění a popis faktorů s negativními dopady na jeho populace
- zjištění výskytu dalších ochránářsky významných druhů na kontrolovaných lokalitách

Metoda provádění průzkumu:

Výběr lokality

Vodní toky, břehy vodních nádrží. K hnízdění ledňáček vyhledává především kolmé břehy vodních toků.

Metoda monitoringu

Základní metodou monitoringu je vyhledávání obsazených hnízdních nor na vymezených úsecích vodních toků a vhodných břehů vodních nádrží. Na hlubší vodě lze doporučit použití člunu, v mělčích vodách kontroly břehů při procházení vodou. Při sčítání ze souše je za určitých podmínek nutné projít po obou stranách toku a prohledávat dalekohledem protější břehy. U každé nalezené hnízdní nory se známkami jejího obsazení (hájení terénního prvku s norou dospělými ptáky, stopy po nohách – vyběhané „kolejničky“ v chodbě nory, skořápky vajíček pod norou nebo pod oblíbenými posedy, výtok exkrementů z nory) je nutné vyčkat na přílet alespoň jednoho dospělého ptáka s potravou. Za zcela průkazný hnízdní výskyt ledňáčka říčního lze považovat zálety dospělých ptáků s potravou do nory, hlasy mláďat v noře, nebo nález neobratně létajících mláďat v sousedství hnízdní nory. Během průzkumu jsou povinně zaznamenávány všichni zjištění jedinci ledňáčka říčního, břehule říční, písíka obecného a morčáka velkého. Doporučuje se ale zaznamenávat všechny ZCHD ptáků a druhy přílohy I směrnice o ptácích. Podrobně jsou popsána nalezená hnízda ledňáčka říčního (rozměry hnízdní stěny, výška nory nad hladinou, přítomnost dalších nor, známky predace, ohrožení atd. – do dotazníku závěrečné zprávy.

Dotazník: charakteristiky jednotlivých nor

souřadnice nor(y)	počet, nová/stará nora(y)	stáří stěny/nátrže (v letech)	výška svislé partie stěny	světová strana, výška nor(y) nad hladinou	terénní prvek – břehová nátrž, meandrová stěna, vývrát atd.	známky predace, příp. jiné formy ohrožení

Monitoring probíhá pouze za příznivých klimatických podmínek, je potřeba se vyhnout i zvýšené hladině vody a zákalu vody (prodlužuje se interval krmení).

Termín, počet návštěv a rozsah monitoringu

Monitoring proběhne na každé lokalitě ve dvou termínech, vždy v dopoledních hodinách.

1. termín: 10. V. – 30. V.
2. termín: 1. VII. – 20. VII.

Monitoring bude proveden na co nejvyšším možném počtu vhodných úseků vodních toků a vodních nádrží v rámci sledovaného území, respektive v množství daném plánem monitoringu. V oblastech, kde probíhal monitoring v minulosti, proběhne především na stejných lokalitách. Změna termínu, počtu návštěv a rozsahu monitoringu, popř. i další odůvodněné změny oproti metodice jsou možné na základě schválení odborným garantem.

Forma odevzdávání výsledků:

- nálezová data všech zjištěných nor a pozorovaných ledňáček říčních. Nálezová data všech jedinců břehule říční, pisíka obecného a morčáka velkého.
- stručná textová závěrečná zpráva s vyplněným dotazníkem s charakteristikami jednotlivých nor. Řádně vyplněná tabulka závěrečné zprávy.
- zákresy všech sledovaných vodních toků, či ploch v podobě vektorových dat (formát shp.)

Zdroj:

Čech, P., Hora, J., 2006: Metody monitoringu ptáků – Ledňáček říční. Dep. AOPK ČR, Praha, 4 pp.

Čech, P. 2017: Poznatky k teritorialitě ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) a jejich využití v terénní praxi (při monitoringu hnízdní hustoty a sledování dynamiky jeho regionální populace), Sborník referátů z III. mezinárodního semináře „Ledňáček říční (*Alcedo atthis*), jeho ochrana a výzkum“, 02/19 ZO ČSOP Alcedo, Vlašim, ISBN 978-80-270-3034-7